

Komorni orkestar u čast Verdiju

SPLIT, 25. siječnja – Komorni orkestar splitskoga HNK ove subote na velikoj pozornici održat će koncert pod ravnanjem maestra Tonka Ninića. Tom prigodom izvest će djela A. Vivaldija, G. Verdija, F. Paraća, W. A. Mozarta, E. Griega i O. Respighija. Upravo na dan 100. obljetnice smrti velikana glazbene povijesti Giuseppea Verdija (1813.-1901.) ponovno će biti pokrenut rad (nakon nekoliko godina) splitskoga Komornog ansambla koji je tijekom 30-godišnjeg djelovanja nastupao s mnogim vrsnim i znamenitim glazbenicima, a 1993. godine za svoj rad dobio nagradu »Milka Trnina«. Giuseppe Verdi najistaknutija je ličnost talijanske operne povijesti, skladatelj čije se stvaranje proteže u rasponu od pola stoljeća. Cijeloga svog dugog života Verdi se bavio gotovo isključivo skladanjem opera, a napisao ih je mnogo više nego se obično misli – čak 26. Verdi je u revolucionarnom pokretu za oslobođenje i ujedinjenje Italije sredinom prošloga stoljeća igrao vidljivu političku ulogu, koja je u to vrijeme prožimala i njegov stvaralački rad. (M. J.)

RADIONICA SUNINSKOG U ZKM-u

ZAGREB, 25. siječnja – Bugarski lutkar, redatelj i glumac Sunny Suninsky održat će u Zagrebačkom kazalištu mladih, od 27. siječnja do 4. veljače, drugu u nizu radionica s članovima grupa »Panaceja« i »Fasade«. Desetodnevni programom osvjestavanja i kontrole tijela, upoznavanja različitih tipova lutkara te razvijanjem imaginacije i specifičnoga lutkarskoga načina mišljenja, polaznici će nastaviti raditi u okviru autorovog projekta obrazovnog teatra. Sunny Suninsky ne želi samo vratiti lutku u lut-

Kako razviti imaginaciju: Radionica Lutkarskog studia ZKM-a

karsko kazalište, nego i odvesti lutku u škole, i učiniti je posrednikom u usvajanju obrazovnih sadržaja.

Budući da na Akademiji u Sofiji već djeluje Obrazovni odjel, članovi »Panaceje« i »Fasade«, i sami izrasli iz Lutkarskog studija Učilišta Zagrebačkoga kazališta mladih, koji je osmislila Kruna Tarle, u rijetkoj su prilici učiti od najvrsnijeg profesionalca, tim više što u nas ne postoje institucije (tek poneki kolegij) koje bi osposobile profesionalne lutkare. (D. V.)

»Demoni i noćni duhovi« u »Tvornici«

ZAGREB, 25. siječnja – U ponedjeljak 29. siječnja u 20 sati u zagrebačkoj »Tvornici« gostuje glazbena predstava festivala »Mittlefest« iz Cividalea »Demoni i noćni duhovi bisernog grada«, za koju je glazbu osmislio Giampaolo Coral. Inspiracija za predstavu rodila se 1996. kada je Coral pronašao rječnik primjerak stare knjige iz 1926. koja je predstavljala autobiografiju velikog slikara Alfreda Kubina, a nosila je naslov »Demoni i noćni duhovi«. U trenutku velike praznine autora, Kubinove slike bile su lijek i veliko nadahnuće, a kreiranje klavirskih djela sam Coral uspoređuje s Kubinovim stvaranjem jednostavnog crno-bijelog svijeta uz postupak psihografije. Otkriće »Demona« za autora je bilo otkrivanje samog sebe i

sučeljavanje s vlastitom sjenom, a čitanjem Kubinova romana »Die andere Seite«, koji je napisao 1908., ova predstava dobila je konačni oblik. Vizionarsko putovanje u kraljevstvo Snova, izmišljeno mjesto gdje živi nostalgično i apatično čovječanstvo, zavito u san i snove u mjestu Biser, osnovna je postavka ove glazbene predstave.

Kao gost recitator u predstavi sudjeluje zagrebački glumac Vili Matula, a u predstavi nastupaju Luisa Sello (flauta), Katrin Lehismets (sopran), Francesco Biasol (pianoforte), Dario Caroli (fagot), Massimiliano Donninelli (saksofon), Fabricio Ficiur (violina), Iztok Kodoric (violončelo), Danilo Sisto (kontrabas) te Fabian Perez (udaraljke).

Kultura & spektakli

BAŠTINA

ZASAD SAMO SITNI RADOVI

Obnova Dioklecijanove palače u Splitu / Iz gradskog proračuna za pripreme radove u ovoj godini izdvojeno 2,5 milijuna kuna / Čeka se zajam Svjetske banke uz jamstvo hrvatske Vlade

SPLIT, 25. siječnja – Prije više od dvije godine Johannes Linn, potpredsjednik Svjetske banke za Europu i Središnju Aziju, obišao je splitski povijesni jezgru, Dioklecijanovu palaču, te objekte koji su ulazili u program »Projekta obnove stare gradske jezgre od 1999. do 2005. godine«. Nitko tada nije sumnjao u brzi početak radova i ostvarenje spomenutog projekta kojim bi se pristupilo spasnosnom oživljavanju stare splitske jezgre i njenih umornih i zubom vremena nagriženih zidina.

Naime, projekt obnove kulturnih dobara povijesne jezgre s devet milijuna američkih dolara trebala je kreditirati Svjetska banka, te sa šest milijuna dolara splitsko Gradsko poglavarstvo. Hrvatska Vlada, međutim, još uvijek nije u mogućnosti odobriti jamstva za kreditno zaduženje, a sudeći prema sadržaju državne i gradske blagajne neprijemljivi spomenički objekti još će nekko vrijeme živjeti u poprilično oronulu stanju.

Zbog novčanih poteškoća zaustavljena

Politička filozofija Vaclava Havela

ZAGREB, 25. siječnja – Knjiga Ante Čosića »Politička misao Vaclava Havela« iznosi na videlo bitne odrednice Havelove »antipolitičke politike«, a dobro je polazište i za promišljanje vlastite politike, utvrdio je u srijedu recenzent Josip Oslić na promociji te knjige u zagrebačkoj Paneuropskoj uniji. Anto Čosić rektor je Vrhbosanske katoličke bogoslovije u Sarajevu, a predstavljena knjiga prijevod je na hrvatski jezik njegove doktorske disertacije. Pod izvornim naslovom »Vaclav Havel's politische Philosophie« taj je rad prihvaćen kao doktorska disertacija u travnju 1995. na Teološkom fakultetu Sveučilišta u Innsbrucku.

Hrvatsko kulturno društvo »Napredak« iz Sarajeva prošle je godine objavilo knjigu, a zagrebačkoj su je publici predstavili Mislav Ježić, Josip Oslić, Marko Jostipović, Zeljko Pavić te sam autor. Autor je brižno i s puno empatije, ali pregledno i razumljivo, prikazao političku filozofiju Vaclava Havela. Ta je filozofija, smatra Mislav Ježić, pokušaj čudorednoga djelovanja u politici, tj. pokušaj prakticanja čudoreda u toj sferi ljudskoga djelovanja.

Josip Oslić ističe da je Čosić u knjizi sintetizirao Havelov filozofski uvid i političko iskustvo, a ta sinteza »govori« o povratku etike i povratku životnome svijetu kao mogućoj podlozi čovjeka dostojne politike. Za Zeljka Pavića, Havelova politička filozofija razotkriva privid ideološkoga sporenja između lijevice i desnice te ističe nužnost povezivanja politike i morala, posebice u prijelomnim fazama ljudske povijesti. Po Vaclavu Havelu, ističe Pavić, snaga istine i slobodnoga duha je način pisanja povijesti, a čudoredno metafizički »usidrena« politika jedina može čovjeka učiniti dostojnim politike.

Sam autor drži da su Havelove ideje – ideje budućnosti te dodaje da Havela rado citiraju, ali i niče mogućnost ostvarivanja njegovih ideja i ideala. (Hina)

FILM

TKO JE OVDJE PAMETAN?

BRANKA ŠOMEN

Rijetko se događa da neki film dobije ocjenu »F« od američkih kritičara, jer kada se radi o tako lošem filmu, onda oni najčešće i ne pišu o njemu. Najčešće ne. Osim kada su u pitanju slavni autori, dakle i veliki promašaji. Upravo to dogodilo se Joelu i Ethanu Coenu, koji su nakon debakla na prošlogodišnjem filmskom festivalu u Cannesu dugo odgađali američku premijeru svoga filma, te su se ipak našli pred ostrim domaćim kritičarima, koje nisu impresionirale ni prigodne nominacije za Zlatni globus, koje obično služe u propagandne svrhe za promociju filma u malim zemljama kao što je naša. Ethan i Joel Coen, jedan redatelj, drugi producent, zajedno pisci scenarija, već su uigrali svoj zajednički rad na brojnim nagradnim i hvaljenim projektima kojima su posljednjih godina promovirali prednosti i draži američke independent (nezavisne) produkcije.

Njihovi mračni, crnohumorni, teški filmovi s izravnom porukom, bez obzira na koju temu se odnosili, privlačili su i publiku i kritiku od prvog filma »Blood Simple« do osebujnog »Bartona Finka« koji osvaja Zlatnu palmu u Cannesu 1991.

Sve do genijalnog »Farga«, za koji osvajaju Oscara za scenarij 1996. Iza toga kao da im je ponestalo snage ili inspiracije, već je »Big Lebowski« bio slabiji, premda još u okvirima njihova rukopisa, a onda su s filmom »Tko je ovdje lud?« (O Brother, Where Art Thou?) potpuno zakazali. Pokazalo se da bez prave inspiracije i originalnosti nema rezultata, čak ni kod inteligentnih i talentiranih Coena, koji su ovoga puta pokušali pomiješati mnogo žanrova i poslužiti se različitim filmskim citatima.

Od Homera, čijim epom »Odiseja« su bili inspirirani, preko nijemih komedija do glasovita filma »Down by Low« Jima Jarmusha i nezaboravnih nesprenosti u pucnjavama kod Georgea Roya Hilla, a ima tu i dijelica »Čarobnjaka iz Oza«, kao i glasovita filma »Sullivanova putovanja« Prestona Sturgesa... Slično im se dogodilo već prije šest godina kada su komercijalno propali s filmom »The Hudsucker Proxy« u kojem su se također pokušali baviti svojim davnim preokupacijama – rekapitulacijom američke filmske klasike, tako što su kombinirali nemoguće različite žanrove. Ni tada, kao ni sada nije im uspjelo, niti im je filmska klasika pomogla. Dapače. Ništa od toga nije im pomoglo, a i glumci kao da se nisu snašli niti pronašli odrednice u kojima da igraju svoje uloge, pa su John Torturro i John Goodman, klišeji samih sebe, uvijek isti kao kod svih Coenovih filmova, a

Film »Tko je ovdje lud?« Joela i Ethana Coena / Nevjerojatno zaočaravajući film kojem ništa ne može pomoći, čak ni braća Coen, posebno ne George Clooney, a pretenciozno korištenje Homerove »Odiseje« vrhunac je autorske nekritičnosti

»Ludaci« ili zabavljači: Tri odbjegla junaka iz filma »Tko je ovdje lud«

George Clooney pretjerano se zaigrao imagoom Clarka Gablea, tako da je to na trenutke bilo smešnije od cijelog filma koji traje preduh 106 minuta.

Evo i sadržaja: Everet Ulysses (George Clooney) je sitni kriminalac koji se spašava rječitošću i šarmom, ali sve to mu ne pomaže kada biva osuđen na prisilni rad u Missisippiju tridesetih godina, gdje ima problema s prilagodbom strogo zatvoreničkom režimu. Zato organizira bijeg zajedno s još dvojicom »neprikladnih«, običnim gubitnikom Delmarom (Tim Blake Nelson) i nepredvidljivim Peteom (John Torturro). Zajedno, oni kreću u pustolovinu ispunjenu najrazličitijim događajima, susretima, sretnim i nesretnim okolnostima, a sve isprepletano sa seksom, muzikom, pucnjavom i smijehom, tipičnim za atmosferu tridesetih.

PRIJEPORI

IZBACIVANJA NIJE BILO

Dom mladeži u Splitu / Mladi traže subkulturnu scenu, a iz Doma odgovaraju da su otvoreni mladima – uz uvjet da oni predlože jasn plan / Nitko nije istjerao članice »Achene«, tvrdi Krešimir Sučić

Uskoro uređenje velike koncertne dvorane: Dom mladeži u Splitu

kako se govorilo, istjerao članice »Achene«, međunarodnog centra za suvremeni ples, koji vodi Kiina Cremona. Ta je gospođa, utvrdio je Sučić, u Split došla ponajprije kao ravnateljica baleta splitskog HNK, a više od godinu dana ima plaćen smještaj, što znači da je Grad prema njoj itekako ljubazan i susretljiv. Što se tiče izbacivanja iz prostorija, dodao je Sučić, to nije moguće jer ja kao službenik gradske uprave nemam takve ovlasti. Ona i danas može doći u prostorije i u svom terminu održati satove.

MIRA JURKOVIĆ

SPLIT, 25. siječnja – Članovi splitskoga Pokreta za kulturu mladih nezadovoljni su odnosom Grada prema mladima, a najviše negativnih kritika ovih dana uputili su pročelniku za kulturu Petru Krolu te Krešimiru Sučiću, v.d. ravnatelju Kulturnog središta mladih koji djeluje unutar Doma mladeži. Mladi Splita okupljeni oko PKM-a i nekoliko drugih nevladinih udruga žele ući u Dom mladeži i ondje utemeljiti subkulturnu scenu. To im ne polazi za rukom jer, kako su istaknuli, Krolu i Sučić nemaju sluha za njihove probleme i suvremeni kulturni izričaj, što je splitsku mladež potaklo na organiziranje mirnog prosvjeda.

S obzirom na nastalu situaciju, Krešimir Sučić kazao nam je da se prostorna problematika Doma mladeži gleda na pogrešan način. »Svima je već poznato da će u Domu mladeži uskoro započeti projekt uređenja velike koncertne dvorane, uz osnivanje glazbene srednje škole i akademije. Rijječ je o milijunski vrijednom projektu koji je pokrenulo Gradsko poglavarstvo. Osim toga, unutar Doma djeluje nekoliko kulturnih udruga i nije istina da smo zatvoreni za mlade«, kazao je Sučić te napomenuo da je Grad uvijek bio na strani novih inicijativa i projekata, uz predložene jasne planove. »Ponosan sam na sve ono što je u proteklih nekoliko godina napravljeno u Domu, uložili smo oko 500 tisuća kuna, uređili scenu, očistili prostor i ostaklili objekat«, istaknuo je Sučić, te podsjetio kako je u tom prostoru studio za mladež splitskoga Gradskog kazališta mladih stvarao svoje popularne predstave, a krajem listopada prošle godine u Domu je održan Prvi međunarodni kazališni festival »K siromasnom kazalištu«. Tom prigodom Sučić je najavio i otvaranje internetskoga kluba uz već postojeći književni klub mladih.

V.d. ravnatelja Kulturnog središta mladih pitali smo je li istina da je iz Doma mladeži,

KONCERTI

PAPANDOPULOVA VEČER ZA ČESTITKU

VIŠNJA POŽGAJ

P prvi od četiri koncerta u ovoj godini koji je Zagrebački kvartet posvetio hrvatskim skladateljima 20. stoljeća bio je posvećen Borisu Papandopulu u povodu 95. obljetnice rođenja i desete godišnjice smrti. Za ovu prigodu izabrana su dva reprezentativna majstorska djela: Monolog za violinu iz 1976. i Kvintet za klarinet i gudački kvartet iz 1940., u kojem je sudjelovao talijanski klarinetist Sergio Delmastro. Taj lijep i zanimljiv program proteklih je dana predstavljen u Gradskoj vijećnici u Šibeniku (19. siječnja), u Gradskom muzeju u Vukovaru (21.1.) i u Franjevačkom samostanu u Slavskom Brodu (22.1.), gdje se Radio Brod potrudilo i oko izravnog prijenosa, a ostvaren je i »live streaming« u suradnji s ISKON-internetom. U utorku 23. siječnja koncert je ponovljen i u Zagrebu u sklopu Ciklusa Mimara.

Uoči toga posljednjeg koncerta, ugledni intelektualac Zvonimir Berković podsjetio je na životopis i veličinu Borisa Papandopula te na njegovo značenje za našu sredinu. Između ostalog, spomenuo je i njegove aristokratske osobine, plemićku i umjetničku, kojima je dodao i onu najekskluzivniju – aristokraciju srca. Govorio je i o njegovim ljudskim i umjetničkim osobinama te o blagotvornom utjecaju na glazbeni život gradova u kojima je djelovao kao dirigent, ali i o sretnom prilagodavanju raznim političkim (ne)prilikama. Istaknuo je njegovu ljubav prema moru i strast za komponiranjem koja je sadržavala tri bitne komponente: znanstvenu, muzikalnost i iskrenost. Iskrenost kojom se opirao svakomu nasliju nad glazbom u ime

utopije. Potom je »progovorila« i Papandopulova prekrasna glazba. Moderna, ali razumljiva, s ponekom folklorom iskrom, koju je duhovito i majstorski uklopio u djelo. Četverostavačni »Monolog za violinu«, nakon niza godina zaborava ponovno nam je otkrio Goran Končar, prva violina Zagrebačkoga kvarteta. Učinio je to na najljepši način, bespriekornom tehnikom, plemenitim tonom, muzikalno i virtuozno. Uistinu je nepravedno ne izvoditi to sjajno djelo za violinu solo, koje može stati uz bok sličnim djelima Bacha, Ysaeya i drugih autora.

Kvintet za klarinet i gudački kvartet ostvaren je u suradnji s uglednim gostom iz Italije. Bio je to Sergio Delmastro, prvi klarinetist milanske Scale, profesor na Konzervatoriju te osnivač i umjetnički voditelj sastava »Otteto classico italiano«. Taj majstor izvršna umjetničkog i zanatskog profila lijepo se uklopio u društvo Gorana Končara, Gorana Bakrača, Ante Živkovića i Martina Jordana, te je ostvaren jedinstven zvuk ravnopravnih dionica, koje skladno i muzikalno korespondiraju u dosluhu između sebe i autorovih nota.

Zadovoljna publika izmamila je i dodatak, zahvaljujući talijanskom gostu posegnulo se za ulomkom iz Mozartova »Klarinet kvinteta«. Bilo bi lijepo kad bi ova godina u povodu obljetnice Borisa Papandopula potaknula češće izvedbe njegovih djela, jer su ona, na žalost, nepravedno zanemarena. Zagrebački kvartet bio je svjestan toga i zato sve čestite na inicijativi, kao i za stručno i suvremeno plasiranje djela hrvatskih autora na domaće i inozemno tlo.